YONG‘IN SODIR BO‘LGANDA QO‘YILADIGAN TALABLAR

Axmedov Alisher assistent
Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti

Anotatsiya: Ushbu maqolada yong‘in xavfsizligining ahamiyati, yong‘inning kelib chiqish sabablari hamda uning oldini olish choralari haqida so‘z yuritiladi. Shuningdek, yong‘in vaqtida to‘g‘ri harakat qilish qoidalari va inson hayotini himoya qilishda xavfsizlik choralarining o‘rni yoritib berilgan. Maqola orqali yong‘in xavfsizligi madaniyatini shakllantirishning muhim jihatlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: yong‘in xavfsizligi, yong‘inning oldini olish, xavfsizlik qoidalari, yong‘in sabablari, favqulodda vaziyat, yong‘inga qarshi choralar, texnika xavfsizligi, tutun, evakuatsiya, inson xavfsizligi.

ТРЕБОВАНИЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ ПОЖАРЕ

Ахмедов Алишер ассистент
Термезский государственный инженерно-агротехнологический университет

Аннотация: В данной статье рассматриваются значение пожарной безопасности, причины возникновения пожаров и меры по их предотвращению. Также освещаются правила правильного поведения во время пожара и роль мер безопасности в защите жизни человека. В статье анализируются важные аспекты формирования культуры пожарной безопасности.

Ключевые слова: пожарная безопасность, предотвращение пожаров, правила безопасности, причины пожаров, чрезвычайная ситуация, противопожарные меры, техника безопасности, дым, эвакуация, безопасность человека.

REQUIREMENTS IN CASE OF FIRE

Alisher Akhmedov Assistant
Termez State University of Engineering and Agrotechnologies

Annotation: This article discusses the importance of fire safety, the causes of fires, and measures to prevent them. It also explains the correct actions during a fire and the role of safety measures in protecting human life. The article analyzes important aspects of developing a culture of fire safety.

Keywords: fire safety, fire prevention, safety rules, causes of fires, emergency situation, fire protection measures, occupational safety, smoke, evacuation, human safety.

Bugungi kunda yong‘in inson hayoti va jamiyat xavfsizligi uchun jiddiy xavf tug‘diruvchi hodisalardan biri hisoblanadi. Dunyoning turli mamlakatlarida sodir bo‘layotgan yong‘inlar natijasida ko‘plab insonlar zarar ko‘rmoqda, katta miqdordagi moddiy boyliklar yo‘qolmoqda hamda atrof-muhitga salbiy ta’sir yetkazilmoqda. Ayniqsa, ishlab chiqarish korxonalari, turar joy binolari va jamoat maskanlarida yuzaga keladigan yong‘inlar katta talafotlarga sabab bo‘lishi mumkin. Shu sababli yong‘in xavfsizligini ta’minlash va uning oldini olish choralarini kuchaytirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Yong‘inlarning aksariyati insonlarning ehtiyotsizligi, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilmaslik yoki elektr va gaz uskunalaridan noto‘g‘ri foydalanish oqibatida kelib chiqadi. Ba’zan oddiygina beparvolik ham katta fojiaga sabab bo‘lishi mumkin. Shuning uchun har bir inson yong‘in xavfsizligi qoidalarini bilishi va ularga amal qilishi zarur. Yong‘in xavfsizligi nafaqat inson hayotini himoya qilish, balki iqtisodiy zararlarning oldini olishda ham muhim ahamiyatga ega. Yong‘inga qarshi profilaktik choralarni o‘z vaqtida amalga oshirish, aholi o‘rtasida tushuntirish ishlarini olib borish hamda favqulodda vaziyatlarda to‘g‘ri harakat qilish ko‘nikmalarini shakllantirish orqali ko‘plab salbiy holatlarning oldini olish mumkin. Shu jihatdan yong‘in xavfsizligi masalasi hayot faoliyati xavfsizligi fanining muhim tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi.

Yong‘in bu nazoratdan chiqqan olov bo‘lib, inson hayoti, sog‘ligi, moddiy boyliklar va atrof-muhit uchun katta xavf tug‘diradi. Hozirgi kunda texnika va texnologiyalarning

rivojlanishi bilan bir qatorda turli xavf omillari ham ortib bormoqda. Shu sababli yong‘in xavfsizligini ta’minlash har bir tashkilot, korxona va fuqarolarning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Yong‘inlarning kelib chiqishiga turli omillar sabab bo‘ladi. Eng ko‘p uchraydigan sabablar qatoriga elektr simlarining nosozligi, gaz jihozlaridan noto‘g‘ri foydalanish, ochiq olovga ehtiyotsizlik bilan munosabatda bo‘lish hamda texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilmaslik kiradi. Ayrim hollarda ishlab chiqarish korxonalarida xavfsizlik talablarining buzilishi ham katta yong‘inlarga sabab bo‘ladi. Bundan tashqari, yoz oylarida quruq o‘t-o‘lanlarning yonishi natijasida ham tabiat yong‘inlari yuzaga keladi. Yong‘in natijasida inson salomatligiga jiddiy zarar yetadi. Yong‘in paytida hosil bo‘ladigan tutun tarkibidagi zaharli moddalar insonning nafas olish organlariga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Ko‘plab hollarda odamlar olovdan emas, aynan kuchli tutundan zaharlanib jabrlanadi. Bundan tashqari, yong‘in katta iqtisodiy zararlarni ham keltirib chiqaradi. Uy-joylar, ishlab chiqarish uskunalari, hujjatlar va boshqa moddiy boyliklar yaroqsiz holga keladi.

Yong‘inning asosiy sabablari va oldini olish choralari

№	Yong‘in sabablari	Oldini olish choralari
1	Elektr simlarining nosozligi	Elektr jihozlarini muntazam tekshirish
2	Gaz uskunalaridan noto‘g‘ri foydalanish	Gaz jihozlaridan ehtiyotkorlik bilan foydalanish
3	Ochiq olovga beparvolik	Yong‘in xavfsizligi qoidalariga amal qilish
4	Chekish vaqtida ehtiyotsizlik	Belgilangan joylarda chekish
5	Yonuvchan moddalarni noto‘g‘ri saqlash	Maxsus xavfsiz joylarda saqlash
6	Bolalarning olov bilan o‘ynashi	Bolalarni doimiy nazorat qilish

Yong‘inning oldini olish uchun, avvalo, profilaktik choralarga alohida e’tibor qaratish zarur. Elektr simlari va jihozlarini muntazam tekshirib turish, gaz uskunalaridan

foydalanishda ehtiyotkorlikka rioya qilish, yonuvchan moddalarni xavfsiz joylarda saqlash muhim hisoblanadi.

Korxona va tashkilotlarda yong‘inga qarshi maxsus vositalar — o‘t o‘chirgichlar, signalizatsiya tizimlari va suv ta’minoti vositalari doimo tayyor holatda bo‘lishi kerak. Shuningdek, xodimlar va fuqarolar o‘rtasida yong‘in xavfsizligi bo‘yicha tushuntirish ishlari olib borilishi lozim. Yong‘in sodir bo‘lganda insonlarning to‘g‘ri harakat qilishi ham juda muhimdir. Bunday vaziyatda vahimaga tushmaslik, zudlik bilan yong‘in xizmatiga xabar berish va odamlarni xavfsiz hududga evakuatsiya qilish kerak. Tutunli joylarda harakatlanishda nam matodan foydalanish tavsiya etiladi. Elektr va gaz jihozlarini imkon qadar o‘chirib qo‘yish ham yong‘inning keng tarqalishining oldini oladi.

Yong‘in xavfsizligi madaniyatini shakllantirish jamiyat xavfsizligini ta’minlashning muhim omillaridan biridir. Har bir inson oddiy xavfsizlik qoidalariga amal qilsa, ko‘plab yong‘inlarning oldini olish mumkin bo‘ladi. Shu sababli yoshlar o‘rtasida ham yong‘in xavfsizligi bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Yong`in sodir bo’lganda ishlatiladigan vositalar

Xulosa qilib aytganda, yong‘in xavfsizligi inson hayoti va jamiyat barqarorligini ta’minlashda muhim o‘rin tutadi. Yong‘in natijasida inson salomatligiga, moddiy boyliklarga va atrof-muhitga katta zarar yetadi. Shu sababli yong‘inning oldini olish choralariga doimo jiddiy e’tibor qaratish zarur. Elektr va gaz uskunalaridan to‘g‘ri foydalanish, xavfsizlik qoidalariga amal qilish hamda yong‘inga qarshi vositalardan foydalanishni bilish har bir inson uchun muhim hisoblanadi.

Bundan tashqari, aholi o‘rtasida yong‘in xavfsizligi madaniyatini shakllantirish va profilaktik tadbirlarni muntazam tashkil etish orqali ko‘plab favqulodda holatlarning oldini olish mumkin. Yong‘in sodir bo‘lganda esa tezkor va to‘g‘ri harakat qilish inson hayotini saqlab qolishda katta ahamiyatga ega. Demak, yong‘in xavfsizligini ta’minlash har bir fuqaroning mas’uliyatli vazifasi bo‘lib, bu boradagi bilim va ko‘nikmalarni muntazam ravishda oshirib borish zarur. Yong‘in xavfsizligini ta’minlash — bu insonlar hayotini asrash, moddiy boyliklarni muhofaza qilish va barqaror iqtisodiy rivojlanishning eng muhim shartidir.

Zamonaviy dunyoda texnologiyalarning rivojlanishi va urbanizatsiya jarayonining jadallashishi yong‘in xavfini yanada oshirmoqda. Shuning uchun ham yong‘in xavfsizligi masalalariga faqatgina favqulodda vaziyat yuz berganda ko‘riladigan choralar sifatida emas, balki tizimli va doimiy profilaktika jarayoni sifatida qarash lozim. Yong‘in xavfsizligi faqatgina maxsus xizmatlar yoki mutaxassislarning vazifasi emas, balki jamiyatning har bir a'zosi mas'ul bo‘lgan umummilliy vazifadir. **Xavfsizlik qoidalariga bugun amal qilish —** kelajakdagi fojialarning oldini olish va xavfsiz hayot muhitini yaratishning yagona kafolatidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Mehnat muhofazasi to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent shahri, 2016-yil 22-sentyabr, O‘RQ-410-sonli Qonuni.

2. Yuldashev O.R., Gadoev S.A. Hayot faoliyati xavfsizligi. Oliy ta’lim muassasalari talabalari uchun darslik. Toshkent, Aloqachi nashriyoti, 2021-yil, 412 bet.

3. O‘zbekiston Respublikasi Sanitariya qoidalari, me’yorlari va gigiyena normativlari. Ish joylarida ishlab chiqarish shovqini, ultratovush va infratovushning ruxsat etilgan vazunli darajalari sanitariya me'yorlari. SanPIN № 0325-16, Toshkent shahri, 2016-yil.

4. Goetsch D. L. Occupational Safety and Health for Technologists, Engineers, and Managers. 9th Edition, Pearson Publishing, 2019, 720 pages.